

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ МВС УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНА ЛАБОРАТОРІЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

ЗБІРНИК ТЕЗ

**ІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО МІЖВІДОМЧОГО ПСИХОЛОГІЧНОГО
ФОРУМУ «ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ В
СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ»**

(м. Київ, 30 травня 2024 року)

Київ 2024

УДК 159.9:355.1

3-12

<https://www.doi.org/10.32782/30-05-2024-378>

*Рекомендовано Вченою радою ДНДІ МВС України
(протокол № 4 від 11.06.2024)*

3-12   *Забезпечення психологічної допомоги в секторі безпеки та оборони України: збірник тез доп. III Всеукр. міжвід. психол. форуму (м. Київ, 30 травня 2024 р.) / за заг. ред. д.ю.н., проф., заслуженого юриста України В. Криволапчука. Київ: ДНДІ МВС України, 2024. 378 с.*

Provision of psychological support in the security and defense sector of Ukraine: collection of abstracts of III All-Ukrainian Interdepartmental Psychological Forum (Kyiv, May 30, 2024) / edited by Doctor of Law, Professor, Honored Lawyer of Ukraine V. Kryvolapchuk. Kyiv: State Research Institute MIA Ukraine, 2024. 378 p.

У збірнику подаються результати наукових досліджень із питань забезпечення психологічної допомоги в секторі безпеки та оборони України, зокрема розкрито специфіку надання психологічної допомоги в умовах війни, особливості психологічної підтримки захисників та захисниць України, психологічного супроводу ветеранів війни та членів їхніх сімей, феномен колабораціонізму тощо.

Публікується за матеріалами роботи III Всеукраїнського міжвідомчого психологічного форуму «Забезпечення психологічної допомоги в секторі безпеки та оборони України», який відбувся в Державному науково-дослідному інституті МВС України (30 травня 2024 року).

Видання може зацікавити науковців, практиків, представників органів державної влади, працівників правоохоронних органів, науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти та всіх небайдужих до сучасних проблем психології особистості.

*Матеріали викладено в авторській редакції.
Відповідальність за дотримання академічної доброчесності та
достовірність представлених тез доповідей несуть автори.*

© Колектив авторів, 2024

© ДНДІ МВС України, 2024

Пономаренко Я. С.	ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНА ЗДІЙСНЕННІСТЬ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	275
Попова О. Г.	ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ РОБОТИ З НЕПОВНОЛІТНІМИ, ЯКІ СКОЇЛИ АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	278
Похілько Д. С.	НЕОБХІДНІСТЬ СТВОРЕННЯ УНІФІКОВАНИХ ПРОТОКОЛІВ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ТА ДОПОМОГИ ПРЕДСТАВНИКАМ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ ПІСЛЯ РОБОТИ В ЗОНІ АКТИВНИХ БОЙОВИХ ДІЙ.....	282
Прокодянич С. С., Шиліна А. А.	РИСИ «ТЕМНОЇ ТРІАДИ» ОСОБИСТОСТІ У КОНТЕКСТІ МАНІПУЛЯТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ.....	285
Пустоляков Є. Д., Дерзетманов Т. Р., Светлічний І. В.	ДО ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ І ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	289
Розов В. І.	ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИЙ СТАН НЕАДАПТИВНОЇ ТРИВОГИ В УМОВАХ ВІЙНИ: МЕТОДИ ТА НАПРЯМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ.....	294
Сагайдак Ю. В.	ПРАВОВІ ЗАСАДИ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ КОЛАБОРАЦІОНІЗМУ В РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ.....	298
Салогуб Р. Р.	ПСИХОЛОГІЧНІ ТА КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ РОЗУМІННЯ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	304
Сердюк О. О.	ПРОТОКОЛ SVIRT – СКРИНІНГ, КОРОТКЕ ВТРУЧАННЯ ТА ПЕРЕНАПРАВЛЕННЯ НА ЛІКУВАННЯ.....	307
Скляр О. С., Кудря-Скляр Я. С.	КРИЗОВЕ МИСЛЕННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО.....	312
Смілянець Т. Л.	ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....	316
Стасюк В. В., Кириченко А. В.	ВІЙСЬКОВА ПРАЦЯ ЯК СПЕЦИФІЧНИЙ РІЗНОВИД ЛЮДСЬКОЇ, СОЦІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ЇЇ ФУНКЦІЇ ТА ВИДИ.....	318
Сторожук Є. С.	СТАНДАРТИ НАТО ЩОДО РОЛІ МОРАЛЬНОГО КОМПОНЕНТУ БОЙОВОЇ ПОТУЖНОСТІ ВІЙСЬК.....	321
Супрун Д. М.	РЕКОМЕНДОВАНІ ПРАКТИКИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ В УМОВАХ ВІЙНИ: МІЖНАРОДНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД.....	323

Похілько Діана Сергіївна,

*кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник навчально-наукової лабораторії
екстремальної та кризової психології науково-дослідного центру,
Національний університет цивільного захисту України,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3374-8771>*

НЕОБХІДНІСТЬ СТВОРЕННЯ УНІФІКОВАНИХ ПРОТОКОЛІВ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ТА ДОПОМОГИ ПРЕДСТАВНИКАМ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ ПІСЛЯ РОБОТИ В ЗОНІ АКТИВНИХ БОЙОВИХ ДІЙ

На сьогодні в усіх службах сектору безпеки і оборони України є своя психологічна служба, яка забезпечує необхідний психологічний супровід персоналу впродовж усього строку служби та після виходу на пенсію. Відбір до служби, психологічне консультування, робота з сім'ями та рідними персоналу сектору безпеки і оборони України, психологічна підтримка в складних життєвих ситуаціях, вирішення конфліктних ситуацій службової діяльності, підтримання позитивного психологічного клімату в колективі, профілактика суїцидів та девіантної поведінки і багато чого ще забезпечує практичний психолог служб безпеки і оборони України на місцях несення служби.

Незважаючи на такий значний об'єм психологічної роботи, яка проводиться, на сьогодні, є велика проблема в забезпеченні психологічної підтримки та допомоги представників сектору безпеки і оборони України після виконання робіт в зоні активних бойових дій. Можна сказати, що після роботи в зоні підвищеної небезпеки (зони активних бойових дій, окупації, місць обстрілів тощо) представники сектору безпеки і оборони України залишаються сам на сам зі своїм негативним психоемоційним станом. Такий стан має властивість накопичуватися, й в подальшому, вилитися в значні порушення психологічного й психічного здоров'я.

Законодавче поле з питань психологічного відновлення й реабілітації в Україні наразі також не врегульоване [1; 2; 3; 4]. Не існує єдиного комплексного підходу з вирішення питання алгоритму психологічних заходів щодо представників сектору безпеки і оборони України. І наразі виходить, що якщо немає нормативних документів, то й не потрібно нічого проводити.

На сьогодні більша частина заходів з психологічної роботи з представниками сектору безпеки і оборони України, яка пропонується,

скопійована з досвіду інших держав (США, Ізраїлю, Німеччини тощо). Але найбільша помилка такого копіювання є те, що в цих державах вся психологічна робота проводиться в період, коли особистість вже вийшла з війни, тобто проводиться в мирних умовах. Робота проводиться в спеціалізованих центрах медико-психологічної реабілітації, де учасники бойових дій в мирних умовах мають можливість відновити своє фізичне й ментальне здоров'я. Хочемо також зауважити, що за досвідом цих країн лише певна категорія військовослужбовців потребує такої реабілітації, на відміну від України.

Також, неможливість використання закордонного досвіду з психологічної роботи з представниками служб безпеки і оборони цих держав, пов'язано з тим, що всі комплекси психологічної реабілітації, які вони пропонують, передбачають тимчасове звільнення працівника від служби (тимчасова непрацездатність).

Підводячи підсумки, можна сказати, що, по-перше, в Україні немає безпечного місця; по-друге, в державі катастрофічно не вистачає місць в закладах медичної допомоги, адже щодня до лікарень потрапляють нові жертви військової агресії держави терориста; по-третє, в умовах війни й постійних обстрілів не має можливості, хоч і тимчасово, звільнити від виконання службових обов'язків значну частину представників сектору безпеки і оборони України.

Українська система психологічного супроводу повинна враховувати всі ці умови, і розробляти й активно впроваджувати альтернативні заходи психологічної роботи з представниками сектору безпеки і оборони після виконання завдань за призначенням в зоні активних бойових дій.

На нашу думку сьогодні, в більшій мірі, слід зосередити свою увагу на створенні діючого алгоритму психологічних заходів саме щодо відновлення психічних функцій в представників сектору безпеки і оборони України, які виконують свої завдання в зоні активних бойових дій, безпосередньо на місцях несення служби і в найкоротші терміни [5, 6]. Такий підхід дозволить знизити рівень психологічного впливу з боку травматичних факторів війни.

Першим кроком в психологічному супроводі повинний бути уніфікований стандартний комплекс психологічних заходів з відновлення. Вже потім, якщо цей комплекс не допомагає представнику сектору безпеки і оборони України у відновленні свого психологічного здоров'я, то його потрібно відправляти на заходи реабілітації, які, в свою чергу, будуть вже проводитися в спеціалізованих закладах, а не на місцях несення служби [5; 6].

Новітня система психологічного супроводу повинна підлаштовуватися під запити реалій сьогодення. Психологічні заходи повинні бути короткостроковими, мати можливість їх проведення без застосування спеціалізованого обладнання, бути чіткими та зрозумілими як для фахівця-психолога (мати статичну основу, за типом роби раз, роби два, роби три...) так і для керівної ланки.

Список використаних джерел

1. Законодавче та нормативно-правове регулювання реабілітаційних заходів в Україні: збірник законодавчих актів та нормативно-правових документів. Частина I. Закони України та Укази Президента України / Укладачі: В.В. Кердивар, О.М. Косолапов, М.І. Краснокутський, Я.О. Овсяннікова, В.М. Платонов, Д.С. Похілько, О.В. Тімченко. Харків : НУЦЗУ, 2023. 122 с.

2. Законодавче та нормативно-правове регулювання реабілітаційних заходів в Україні: збірник законодавчих актів та нормативно-правових документів. Ч. II. Постанови Кабінету Міністрів України / Укладачі: В.В. Кердивар, О.М. Косолапов, М.І. Краснокутський, Я.О. Овсяннікова, В.М. Платонов, Д.С. Похілько, О.В. Тімченко. Харків : НУЦЗУ, 2023. 68 с.

3. Законодавче та нормативно-правове регулювання реабілітаційних заходів в Україні: збірник законодавчих актів та нормативно-правових документів. Ч. III. Накази Міністерства у справах ветеранів України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства оборони України та Міністерства внутрішніх справ України / Укладачі: В.В. Кердивар, О.М. Косолапов, М.І. Краснокутський, Я.О. Овсяннікова, В.М. Платонов, Д.С. Похілько, О.В. Тімченко. Харків : НУЦЗУ, 2023. 141 с.

4. Законодавче та нормативно-правове регулювання реабілітаційних заходів в Україні: збірник законодавчих актів та нормативно-правових документів. Ч. IV. Нормативно-правові документи, що регламентують організацію психологічного супроводу та психологічного забезпечення органів та підрозділів сектору безпеки та оборони України / Укладачі: В.В. Кердивар, О.М. Косолапов, М.І. Краснокутський, Я.О. Овсяннікова, В.М. Платонов, Д.С. Похілько, О.В. Тімченко. Харків : НУЦЗУ, 2023. 157 с.

5. Основи психореабілітації (в схемах та таблицях): навч. посіб. у 2 ч. Кердивар В.В., Краснокутський М.І., Овсяннікова Я.О., Платонов В.М., Похілько Д.С., Тімченко О.В. / за заг. ред. проф. О.В. Тімченка. Вид-во НУЦЗУ. Харків : ФОП Панов А.М., 2023. Ч. 1. 360 с.

6. Основи психореабілітації (в схемах та таблицях): навч. посіб. у 2 ч. Кердивар В.В., Краснокутський М.І., Овсяннікова Я.О., Платонов В.М., Похілько Д.С., Тімченко О.В. / за заг. ред. проф. О.В. Тімченка. Вид-во НУЦЗУ. Харків : ФОП Панов А.М., 2023. Ч. 2. 388 с.

Наукове видання
(авторська редакція)

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ
В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Збірник тез
III Всеукраїнського міжвідомчого психологічного форуму
(м. Київ, 30 травня 2024 року)

Відповідальна за випуск: Л. П'янківська

Видавець і виготовлювач
Державний науково-дослідний інститут МВС України
Адреса: 01011, м. Київ, пров. Євгена Гуцала, 4А
Телефон: (044) 254-95-21
Факс: (044) 280-01-84
Електронна адреса: dndi@mvs.gov.ua